

Gynekológia a pôrodníctvo

Tlačová konferencia 12. 2. 2009

Podnety na tlačovú konferenciu:

- Odhady: iba 17 až 20 percent slovenských žien absolvuje pravidelné gynekologické prehliadky
- 550 žien ročne ochorie na rakovinu krčka maternice, asi tretina z nich ochoreniu aj podľahne
- Viac ako 2000 žien ročne ochorie na rakovinu prsníka – asi tretina z nich ochoreniu aj podľahne
- Ďalšie zistenia úradu poukazujú na zanedbávanie prehliadok zo strany žien, zanedbávajú aj príznaky už vyvíjajúceho sa ochorenia, prichádzajú až v štádiách ochorenia, ktoré sú pomerne ťažko liečiteľné
- Predpokladáme, že aj pričinením médií, sa záujem žien o sledovanie vlastného zdravia v oblasti gynekologickej hygieny a starostlivosti – zlepší

Slovensko (údaje NCZI 2006)

- Úmrtnosť detí pod 5 rokov: 8 na 1000 živonarodených detí
- Perinatálna úmrtnosť: 6:1000 živonarodených detí
- Úmrtnosť matiek: 6 na 100 000 živonarodených detí

Štatistické údaje úradu – správne poskytovanie zdravotnej starostlivosti

ÚDZS v roku 2008 (k 31.12.) dostal 1431 podaní - z toho 761 úrad šetrl v súvislosti so správnym poskytovaním zdravotnej starostlivosti - opodstatnenosť 19,4% (148). Zo 148 opodstatnených podnetov v súvislosti so správnym poskytovaním zdravotnej starostlivosti v roku 2008 bolo 13 (8,7%) pochybení na pracoviskách špecializovaného odboru Gynekológia a pôrodníctvo

1.Kazuistika - opodstatnené podanie

15 ročná pacientka: nesprávna a neskorá diagnostika nádorového ochorenia maternice

- 1. návšteva: porucha cyklu
- negatívny palpačný nález - nevykonané USG vyšetrenie
- v priebehu 4 mesiacov opakovane vyšetrená, USG nevyšetrená

- po 12 mesiacoch návšteva lekára: krvácanie 16 dní, USG nevykonané
- o 10 dní po poslednej návšteve gynekológa hospitalizácia - diagnostikovaný rozsiahly tumor vyplňujúci celú panvu (s chirurg. riešením: odstránenie maternice)
- **Záver:** nevykonané USG vyšetrenia (USG prístroj priamo v ambulancii): následok - neskoré diagnostikovanie nádoru maternice

2.Kazuistika - opodstatnené podanie

24 ročná pacientka: nesprávna diagnostika vývojového ochorenia plodu

- od 16.týždňa tehotenstva navštevovala tehotenskú poradňu
- vstupné vyšetrenie plus USG vyšetrenie- bez patologického nálezu
- USG vyšetrenie pri poslednej návšteve- bez patologického nálezu
- **Záver:** nález USG nebol jednoznačný – lekár I.kontaktu neodoslal na ďalšie posúdenie špecialistovi;diagnostické zanedbanie – dieťa sa narodilo s postihnutím všetkých štyroch končatín

3.Kazuistika - opodstatnené podanie

rodička: nesprávna diagnostika, vedenie pôrodu a zdravotnej dokumentácie

- prijatá v 41. týždni gravidity na pôrod-nezrelý nález na pôr. cestách a chýbanie pôrodnej činnosti
- nebola pri prijatí vyšetrená gynekológom
- nebola vykonaná biometria, nebola primerane do pôrodu sledovaná
- slabá pôrodná činnosť- oxytocín
- po 10 minútach ukončenie v II. dobe pôrodnej vákuumextraktorom
- opakované nasadenie extraktora
- narodenie dieťaťa s ťažkým poškodením mozgu
- absolútne nedostatočná zdravotná dokumentácia
- dieťa preložené na vyššie pracovisko, porucha svalového tonusu
- **Záver:** nesprávny celkový manažment pôrodu a vedenie zdr. dokumentácie

4.Kazuistika - opodstatnené podanie

rodička - šieste tehotenstvo, nesprávny manažment rizikovej viacnásobnej rodičky po 3 cisárskych rezoch

- hroziaci predčasný pôrod v 34.týždni, stav po troch cisárskych rezoch
- bez postupujúceho nálezu v čase prijatia

- interné a psychiatrické vyšetrenie
- 45 min od posledného vyšetrenia resuscitácia 30 min, exitus, ozvy plodu neprítomné
- ruptúra maternice, krvácanie, šok a zlyhanie srdca, odumretie plodu

Záver: nesprávna diagnostika a manažment rizikovej viacnásobnej rodičky

Poskytovateľ operatívne sám prijal nápravné opatrenia: USG popis hrúbky jazvy a vyšetrenie spodnej časti maternice po cisárskom reze, kritériá na realizáciu cisárskeho rezu

Odporúčania ženám - pacientkam

- Zvýšiť aktívny podiel na starostlivosti o zdravie: *preventívne prehliadky, tehotenské poradne*
- Zvýšenie informovanosti – *príloha Zákona č.577/2004 Z.z.*
- Včasná návšteva lekára pri začínajúcich príznakoch
- Aktívne upozorňovanie na užívanie antikoncepcie

Preventívna starostlivosť v materstve- tehotenské poradne

- anamnéza
- fyzikálne vyšetrenie
- špeciálne vyšetrenia
- USG sledovanie tehotnosti

Úrad pre dohľad

- Zameranie na prevenciu zistených nedostatkov v rámci svojich dohľadov
- V protokole - ukladá povinnosť prijať nápravné opatrenia, ukladá nápravné opatrenia
- Evidencia pochybení u poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ich hlásenie úradu

Preventívna gynekologická prehliadka - Vykonáva sa raz za rok ženám vo veku od 18 rokov alebo prvého tehotenstva

Obsah prehliadky:

- Komplexné gynekologické vyšetrenie zamerané na vyhľadávanie a včasnú diagnostiku organických a funkčných porúch ženských pohlavných orgánov
- Dôkladná anamnéza a odborné poradenstvo pre antikoncepciu, hormonálnu substitučnú liečbu, prevencie sexuálne prenosných ochorení a poučenie o zvýšenom riziku gynekologických malignít v súvislosti s pozitívnou rodinnou anamnézou a prítomnosťou ďalších rizikových faktorov u ženy

- Doklad o absolvovaní preventívnej gynekologickej prehliadky je podmienkou kompletizácie preventívnej prehliadky u praktického lekára

Zoznam výkonov preventívnej prehliadky:

- podrobná anamnéza a jej priebežná aktualizácia,
- odborné poradenstvo a poučenie,
- komplexné gynekologické vyšetrenie vrátane palpačného vyšetrenia prsníkov,
- ultrasonografia transvaginálna, abdominálna, - raz za rok
- ultrasonografia prsníkov - raz za 2 roky,
- Tumor marker Ca 125 (tzv. nádorový marker) - vykonáva sa u žien s dokázanou mutáciou BRCA 1 génu raz za 6 mesiacov od veku 30 rokov, u žien s pozitívnou rodinnou anamnézou karcinómu ovária (vaječníka) raz za rok vo veku od 35 rokov,
- cytológia z krčka maternice - v intervaloch a vekovom rozmedzí stanovených v nižšie uvedenom skríningu,
- RTG mamografia - v intervaloch a vekovom rozmedzí stanovených v nižšie uvedenom skríningu – raz za dva roky

Skríning rakoviny krčka maternice a prsníka:

- Skríning rakoviny krčka maternice a prsníka je zameraný na aktívne a organizované vyhľadávanie rakoviny krčka maternice a prsníka
- Skríning vyhodnocuje Referenčné skríningové centrum
- Vykonáva ho lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodníctvo
- Cytologické stery z krčka maternice vyhodnocujú certifikované cytologické laboratória

Okruh poistenkýň:

- Skríning rakoviny krčka maternice: ženy vo veku 23 – 64 rokov
- Skríning rakoviny prsníka: ženy vo veku 40 – 69 rokov

Periodicita- skríningu rakoviny krčka maternice: prvé dva odbery cytológie sa vykonajú v ročnom intervale. V prípade negativity týchto dvoch cytologických výsledkov sa v skríningu pokračuje v 3-ročnom intervale do veku 64 rokov. Uvedená periodicita platí aj pre poistenku, u ktorej sa začal skríning aj neskôr ako v 23. roku života. Skríning sa vo veku 64 rokov ukončí, ak budú posledné 3 cytologické nálezy negatívne.

Preventívne prehliadky v materstve

Vykonávajú sa tehotným ženám raz mesačne počas tehotenstva a raz 6 týždňov po pôrode

u lekára so špecializáciou v odbore gynekológia a pôrodníctvo. Sú zamerané na predchádzanie vzniku možných rizík spojených s graviditou a zdravým vývojom plodu, na ich včasnú diagnostiku a liečbu. Preventívna prehliadka ženy - rodičky vykonaná o 6 týždňov po pôrode je zameraná na prevenciu popôrodných komplikácií.

Materská knižka obsahuje všetky náležitosti preventívneho sledovania v tehotnosti.

Obsah prehliadky:

Anamnéza: termín ostatnej menštruácie, možný termín koncepcie, anamnéza predchádzajúcich chorôb, počet a priebeh predchádzajúcich tehotenstiev, užívanie liekov, fajčenie, požívanie alkoholu. V rámci prvého vyšetrenia predpôrodnej starostlivosti o tehotné je aj určenie termínu pôrodu a vystavenie materského preukazu.

Fyzikálne vyšetrenie: výška, hmotnosť, krvný tlak, pulz, celkové fyzikálne vyšetrenie.

Vyšetrenie brucha a panvy: stanovenie veľkosti maternice, vyšetrenie kostenej panvy na symetriu a meranie rozmerov panvy pelvimetrom (tvrdé pôrodné cesty), vyšetrenie krčka maternice a od 6. týždňa tehotenstva vyšetrenie oziev plodu.

Poradenstvo: starostlivosť počas tehotenstva so zreteľom na riziká gravidity.

Ultrazvukové sledovanie tehotenstva vrátane biometrie (počet plodov, veľkosť plodu - vo vzťahu k vývoju a veku plodu, určení termínu pôrodu a jeden z faktorov pre rozhodovanie o spôsobe vedenia pôrodu), posúdenie vývoja orgánov a obrazovej dokumentácie - najviac 3 razy počas fyziologického tehotenstva.

Špeciálne vyšetrenia:

- stanovenie HCG v moči (humánny choriový gonadotropín)
- kompletný krvný obraz vrátane trombocytov
- krvná skupina a Rh faktor
- doba zrážania a doba krvácania
- moč chemicky, močový sediment
- glykémia
- BWR (syfilis)
- HbsAg (infekčná žltáčka)
- HIV (vírus ľudskej imunitnej nedostatočnosti)
- protilátky proti toxoplazmóze
- protilátky proti rubeole

- stanovenie alfa-fetoproteínu v sére matky (medzi 15 -16 týždňom)

Prípadné ďalšie potrebné vyšetrenia a biochemické parametre sa vykonávajú v závislosti od zdravotného stavu, klinického obrazu a subjektívnych ťažkostí tehotnej ženy.

Na základe verejného zdravotného poistenia sa uhrádzajú tehotnej poistenkyni aj dve preventívne prehliadky u zubného lekára.

Dátum zverejnenia: 12.02.2009

Autor: Milan Michalič, hovorca